

İnternet Bağımlılığı ile Kişilik Özellikleri, Sosyal Destek, Psikolojik Belirtiler ve Bazı Sosyo-Demografik Değişkenler Arasındaki İlişkiler

Ayşegül Durak Batıgün
Ankara Üniversitesi

Nevin Kılıç
Haliç Üniversitesi

Özet

Bu çalışmanın temel amacı, üniversite öğrencileri arasında internetin kullanım amacı ve internet bağımlılığının yaygınlık oranı konusunda bilgiler elde etmek; internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, psikolojik belirtiler ve sosyal destek arasındaki ilişkileri saptamaktır. Ayrıca internet bağımlılığı ile cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek de araştırmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır. Örneklem grubu Ankara ve İstanbul illerindeki çeşitli özel ve devlet üniversitelerinde okumakta olan 672 kız ve 525 erkek olmak üzere toplam 1198 üniversite öğrencisinden oluşmuştur. Çalışmada İnternet Bağımlılığı Ölçeği, Beş Faktör Kişilik Ölçeği, Kısa Semptom Envanteri ve Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği kullanılmıştır. Yapılan bir seri istatistik analiz sonucunda öğrencilerin günde ortalama 1.53 ($S = .79$) saat internete bağlı kaldıkları; %18.89'unun internet bağımlısı olarak tanımlanabileceği ve erkeklerin internet bağımlılığı puanlarının kadınlardan anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, üst sosyo-ekonomik düzeyde yer alan öğrencilerin orta ve alt sosyo-ekonomik düzeydeki öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek internet bağımlılığı puanlarına sahip oldukları da dikkati çekmektedir. Yapılan regresyon analizi sonucunda internetin gün içerisinde uzun süreli ve iletişim amacıyla kullanımı, üst sosyoekonomik düzey, erkek olmak, gelecek beklentisi, yaşam doyumu ve özdenetim düşüğü; nörotizm, anksiyete ve somatizasyonun ise yüksek olması internet bağımlılığını yordayan değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: İnternet bağımlılığı, kişilik, sosyal destek, psikolojik belirtiler

Abstract

The main aim of the present study is to find out the purpose and prevalence of the internet usage among university students, and to study some individual variables such as personality factors, psychological symptoms and social support in relation to internet addiction. In addition, the relationships between internet addiction and demographical variables have been explored. The sample consisted of 1198 university students, 672 female and 525 male, from state and private universities in Istanbul and Ankara. Internet Addiction Scale, Big Five Personality Inventory, Social Support Inventory, Brief Symptom Inventory and demographical information form had been used as measurement devices. It has been found that, the mean duration the students spent for internet in a day is 1.53 ($SD = .79$) hour; 18.89 percent of the students could be defined as internet addict and male students were found to have higher addiction scores than female students. In addition, the students from higher SES were found to have higher internet addiction scores than the students from lower SES. The regression analyses results showed that the daily time spent for internet (duration) and using internet for social interaction, being in higher SES, to have lower life satisfaction and lower self-control and to have higher neuroticism, anxiety and somatization predict internet addiction among university students.

Key words: Internet addiction, personality, social support, psychological symptoms

Yazışma Adresi: Doç. Dr. Ayşegül Durak Batıgün, Ankara Üniversitesi DTCF Psikoloji Bölümü, Sıhhiye/Ankara

E-posta: ayseguldurak@yahoo.com

Yazar Notu: Bu çalışma TÜBİTAK Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Grubu tarafından desteklenmiştir (Proje No: 109K283).

Temelleri 1960'lı yıllarda Amerika'da atılan internet, aradan geçen 50 yıl içerisinde tüm dünyaya hızla yayılmış ve 30 Haziran 2010 tarihli verilere göre tüm dünyada 1.966.514.816 kişiye ulaşmıştır. 2000-2010 yılları arasında % 444.8'lik bir artıştan söz edilmektedir. Türkiye'de de oldukça hızlı bir artış söz konusudur. Örneğin, 2005 yılında 7.270.000 kullanıcıya sahip olan Türkiye, 2010 Haziran ayında 35.000.000 kullanıcıya ulaşmıştır (<http://www.internetworldstats.com>).

İnternetin tüm dünyada bu denli hızla yayılması, kuşkusuz pek çok farklı disiplinin konuyu ele almasına neden olmuş ve birey üzerinde yarattığı etkiler ile psikoloji literatürüne de girmesini sağlamıştır. İnternet, bir yandan insanların pek çok ihtiyacını karşılarken, bir yandan da bağımlılığın gelişmesine neden olmaktadır. Bağımlılık yapıcı bir araç olduğu, Goldberg'in 1996 yılında yaptığı bir çalışma ile ortaya atılmıştır (Goldberg, 2006). Konuya ilişkin bir kurama göre, bazı bireylerin çok fazla internet kullanma nedeni, internetin kişiye hoşlandığı türden iletişim deneyimleri sağlamasıdır ve bu fazla kullanım da bağımlılık benzeri davranışlara neden olmaktadır (Stephenson, 1988). Bağımlı olan bireyler interneti eğlence, etkileşim ve hoşnutluk duygularını yaşamak için daha sık kullanmaktadırlar. Başka bir deyişle, internet bağımlılığı ile "internet kullanım süresi" ve "internetin etkileşim amaçlı kullanımı" arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu gösteren pek çok çalışma bulunmaktadır (Yang ve Tung, 2004).

Bireylerin interneti bilgi, iletişim ve eğlence gereksinimlerini doyumak amacıyla kullandıklarına ilişkin verilerden hareket edilmiştir; internet kullanımı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkiler de doğal olarak gündeme gelmektedir. Kişilik özelliklerinin, sosyal etkileşime ilişkin motivasyon ve davranış etkilediği belirtilmektedir (Levin ve Stokes, 1986). İnternet bağımlılığı ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalara bakıldığında da, konunun daha çok birbirinin tersi iki görüş etrafında toplandığı görülmektedir. Bunlardan biri "Sosyal Ağ Kuramı"dır. Bu kuram, kişilik özelliklerinin özellikle sosyal etkileşimde motivasyon ve davranış belirleyen en önemli faktör olduğunu savunur. Dışadönük bireyler, sosyal etkileşimi başlatmaktan hoşlanırlar ve bu etkileşimde özellikle içedönük bireylerden daha başarılıdırlar. Nörotik bireyler ise, kaygılı, aşırı duygusal ve sosyal uyaranlara aşırı duyarlı bireylerdir ve dengeli bireylere göre sosyal etkileşimde daha başarısızdırlar (Hojat, 1982). Bu kuram, internetin öncelikle dışadönük bireylere yarar sağladığını savunmaktadır. Dışadönük bireylerin içedönük bireylere göre daha fazla iletişim kurma ihtiyacı içerisinde oldukları, bu nedenle de interneti daha çok etkileşim amacıyla kullandıkları belirtilmektedir (Kraut, Kiesler ve Boneva, 2002). Sosyal ödünleme (compensation) hipotezi ise, internetin daha çok içe-

dönük bireylere yarar sağladığı görüşünü savunur (McKenna ve Bargh, 2000). Bu hipoteze temellenen çalışmalar, internette anonim olmak ve kişinin kimliğini saklayabiliyor olmasının, içedönük bireyin reddedilme ve alay edilme kaygısını azalttığı için, bireylerin çevrimiçi ortamda kendini açma davranışını artırdığı görüşünü savunmaktadırlar (Derlega, Meets, Petronio ve ark., 1993; Penebaker, 1989).

Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, kişilik ve internet kullanımı arasındaki ilişkinin; kişilik ve sosyal etkileşimin niteliği bağlamında ele alındığı açık bir biçimde görülmektedir. Beş faktör kişilik modelinin kullanıldığı bir çalışmada, "deneyime açıklık" ve "nörotizm" özellikleri ile internet kullanımı arasında ilişki bulunmuştur. Deneyime açıklık, internetin eğlence ve bilgi üretme amaçlı kullanımı ile ilişkili görülürken, nörotizm genelde internet kullanımı ile negatif ilişkili bulunmuştur (Tuten ve Bosnjak, 2001). Kişilik özelliklerinin üç boyutta (zarardan kaçınma, yenilik arayışı ve ödül bağımlılığı) ele alındığı bir başka çalışmada ise, ödül bağımlılığı puanlarının düşük, zarardan kaçınma ve yenilik arayışı puanlarının yüksek olmasının internet bağımlılığını yordadığı belirtilmektedir (Ko, Yen, Chen ve ark., 2006). 16-Faktör Kişilik özelliklerinin kullanıldığı bir başka çalışmada ise, internet bağımlılarının kendine güvenen, yalnız yapabilecekleri aktivitelerden hoşlanan ve sosyal etkinliklerden kaçınan bireyler olduklarına değinilmektedir (Young ve Rodgers, 1998). Kişilik özellikleri ile internet kullanımı arasında bir ilişki bulunmadığı belirten çalışmalar da mevcuttur (Engelberg ve Sjöberg, 2004).

İnternet bağımlılığına ilişkin çalışmalara göz atığımızda, ele alınan değişkenlerden birinin de sosyal destek olduğu görülmektedir. İnsanların çevrelerinde güvenebilecekleri, onlara değer veren, onlarla ilgilenen kişilerin varlıkları sosyal destek anlamına gelmektedir. Sosyal destek kaynaklarından yararlanabilme bedensel ve ruhsal sağlıkla yakından ilişkilidir. Sosyal desteğin olmadığı ya da yetersiz kaldığı durumlarda fiziksel ve psikolojik sıkıntıların olduğu belirtilmektedir (Holahan ve Moos, 1982). Sosyal destek ile internet kullanımı arasındaki ilişkilere baktığımızda, bazı çalışmalarda iki değişken arasında anlamlı bir ilişki olmadığı belirtilirken (Miller, 2008), bazılarında yakın bir ilişkiden söz edilmektedir (Yeh, Ko, Wu ve ark., 2008). Sosyal destek eksikliği depresyon ile ilişkili bulunmakta, internet bağımlılığına yatkınlığı da artırmaktadır. Araştırmacılar, son dönemlerde sosyal desteğin çevrimiçi ortamda da var olabildiğine değinmektedirler. İnsanlar internetteki aktiviteler ile yeni bir yaşam tarzı geliştirmekte, bu durum da gerçek sosyal ilişkilerde kötüleşmeye yol açmaktadır. Başka bir deyişle depresif bireyler sosyal destek için internete bel bağlamakta, bu durum da gerçek yaşamlarındaki kişilerarası ilişkilerinin daha kötüye

gitmesine neden olarak internet bağımlılığı riskini artırmaktadır (akt. Yeh ve ark., 2008). Kısacası, bir gerçek sosyal destek (gerçek yaşantımızda, çevremizden elde ettiğimiz), bir de sanal (internet aracılığıyla elde edilen) sosyal destekten söz edilmektedir. Buradan yola çıkan Yeh ve arkadaşları (2008), yaptıkları çalışma sonucunda hem kadınlarda hem de erkeklerde, gerçek sosyal destek oranının düşük, sanal sosyal destek oranının yüksek olmasının depresyon belirtileri ile ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Ayrıca özellikle erkeklerde sanal sosyal desteğin internet bağımlılığını doğrudan yordadığı belirtilmektedir.

Tüm bu aktarılanlardan da anlaşılacağı gibi, internet bağımlılığı son yıllarda hızla yayılmakta ve konuya ilişkin tanı ve tedavi tekniklerinin geliştirilebilmesi amacıyla çeşitli psikolojik faktörlerin etkileri araştırılmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı da, üniversite öğrencileri arasında internetin kullanım amacı ve internet bağımlılığının yaygınlık oranı konusunda bilgiler elde etmek; internet bağımlılığı ile kişilik özellikleri, psikolojik belirtiler ve sosyal destek arasındaki ilişkileri saptamaktır. Ayrıca internet bağımlılığı ile cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey gibi demografik değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek de araştırmanın diğer bir amacını oluşturmaktadır.

Yöntem

Katılımcılar

Çalışmaya Ankara ve İstanbul'da bulunan çeşitli devlet (Ankara Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Marmara Üniversitesi) ve özel üniversitelerin (Başkent Üniversitesi, Haliç Üniversitesi) çeşitli fakültelerinde okumakta olan toplam 1198 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaş ranjı 18-26, yaş ortalaması 20.35'dir ($S = 1.81$). Örneklem 672'si (% 56.1) kız, 525'i (% 43.8) erkek öğrencilerden oluşmaktadır ve yarıya yakınının (% 45.9) anne eğitimi ilköğretim olarak belirlenmiştir.

Veri Toplama Araçları

Kişisel Bilgi Formu. Bu formda katılımcılara yaş, cinsiyet, üniversite, fakülte ve annelerinin eğitim düzeyi gibi demografik bilgilerinin yanı sıra; internete en fazla nereden bağlandıkları, günde ortalama kaç saat kullandıkları ve internete etkileşim ve bilgi amaçlı bağlanma düzeylerini belirlemek amacıyla bir grup soru sorulmuştur. Tüm bunlara ek olarak, katılımcılardan ekonomik durumlarını, fiziksel durumlarını, ruhsal durumlarını ve genel olarak yaşamlarını "çok iyi" ve "çok kötü" arasında, 5'li likert tipinde değerlendirmeleri istenmiştir. Bu dört soruya verdikleri yanıtların toplamı "yaşam doyumu" puanı olarak kabul edilmiştir. Ayrıca bireylere "gelecek 5 yıl içerisinde yaşamınızın

nasil olacağını düşünüyorsunuz?" sorusu sorulmuş ve "çok iyi" - "çok kötü" olmak üzere 1-5 arasında değerlendirilmeleri istenmiştir. Bu soruya verilen yanıtlar "gelecek beklentisi" puanı olarak değerlendirilmiştir.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği (İBÖ). Yaung (1998) tarafından geliştirilen 20 maddelik, 1-6 arası derecelendirilen Likert tipi bir ölçektir. Puan aralığı 20-180'dir ve ölçekten alınan yüksek puanlar internet bağımlılığının yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması, Bayraktar (2001) tarafından KKTC'de gerçekleştirilmiş, Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı .91 bulunmuştur. Ölçeğin başka bir çalışma için hesaplanan Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ise .90'dır (Batıgün ve Hasta, 2010).

Beş Faktör Kişilik Envanteri (BFKÖ). Benet-Martinez ve John (1998) tarafından geliştirilen 44 maddelik bir ölçektir ve beş kişilik faktörünü etkin olarak ölçmektedir. Ölçek 5 aralıklı likert tarzında puanlanmaktadır ve Türkçeye çevrilerek kültürlerarası bir çalışmada kullanılmıştır (Sümer, Lajunen ve Özkan, 2005). Gelişime Açıklık (Openness), Yumuşak Başlılık (Agreeableness), Öz-Denetim Sorumluluk (Conscientiousness) alt ölçekleri 9'ar maddeden; Dışadönüklük (Extraversion) ve Duygusal Dengelilik (Neuroticism) alt ölçekleri ise 8'er maddeden oluşmaktadır. Her bir alt ölçekten alınan yüksek puanlar, bireyin o kişilik özelliğini yüksek derecede sergilediğini göstermektedir. Türk örneklemini için yapılan çalışmada alt ölçekler için Cronbach alfa değerleri .64 ve .77 arasında değişmektedir (Sümer ve ark., 2005).

Kısa Semptom Envanteri (KSE). Çeşitli psikolojik belirtileri taramak amacıyla Derogatis (1992) tarafından geliştirilmiş olan ve 0-4 arası puanlanan 53 maddelik bir ölçektir. Puan aralığı 0-212'dir ve ölçekten alınan toplam puanların yüksekliği, bireyin semptomlarının sıklığını gösterir. KSE'nin Türkiye uyarlaması yetişkin ve ergenler üzerinde farklı çalışmalar ile gerçekleştirilmiştir (Şahin, Batıgün ve Uğurtaş, 2002; Şahin ve Durak, 1994). Bu çalışmalar sonucunda ölçeğin "anksiyete", "depresyon", "olumsuz benlik", "somatizasyon" ve "öfke/saldırganlık" adı verilen beş faktörden oluştuğu bildirilmektedir. Bu faktörlerden oluşturulan alt ölçeklerin Cronbach alfa katsayıları .87 ve .75 arasında değişmektedir.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ). Zimet ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş 12 maddeden oluşan ve 1-7 arası Likert tipi puanlanan bir ölçektir. Puan aralığı 12-84'dür ve ölçekten alınan puanın yüksek olması algılanan sosyal desteğin yüksek olduğunu gösterir. Ölçeğin Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır (Eker ve Arkar, 1995; Eker, Arkar ve Yıldız, 2001). İç tutarlılık değerleri .80 ile .95 arasında değişmektedir.

İşlem

Sıra etkisinin kontrol edilebilmesi amacıyla, (Demografik Bilgi Formu her uygulamanın başında olmak üzere), tüm ölçekler katılımcılara farklı sıralarda verilmiştir. Katılımcıların ölçek ve formları doldurmaları 20 ile 30 dakika arasında sürmüştür. Başlangıçta 1250 form dağıtılmış, ancak bir kısmı uygun doldurulmadığı ve/veya çok fazla boş bırakıldığı için iptal edilmiştir. Verilerin analizi yapılmadan önce veri girişinin doğruluğu ve değişkenlerin dağılımının normalliğe uygunluğu test edilmiştir. Bu amaçla katılımcıların tüm ölçeklerden aldıkları puanların histogram ve dal yaprak grafikleri incelenmiş, uç değer taşıyan (outlier) katılımcılar veri setinden çıkartılmıştır. Yapılan bu işlemlerden sonra veri setindeki değerlerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir.

Bulgular

İnternet Kullanımına İlişkin Bulgular

Örneklemin internet kullanımına ilişkin özellikleri Tablo 1’de verilmektedir.

Tablo 1. İnternet Kullanımına İlişkin Özellikler

İnternet kullanım süresi (günde)	N	%
0-2 saat	713	59.5
3-5 saat	367	30.6
6-8 saat	73	6.1
9-11 saat	22	1.8
12 ve üstü	14	1.2
Bilinmeyen	9	0.8
İnternet kullanım amacı	N	%
% 50 etkileşim % 50 bilgi amaçlı	263	22.0
% 60 etkileşim % 40 bilgi amaçlı	175	14.6
% 40 etkileşim % 60 bilgi amaçlı	161	13.4
İnternete Ulaşım Yeri	N	%
Evden	890	73.3
İnternet Cafe	177	14.8
Okul	55	4.6
Cep telefonu	23	1.9
İşyeri	18	1.5
Bilinmeyen	35	2.9
Kullanım	N	%
Çeşitli siteleri kısa sürelerle kullananlar	593	49.5
Az sayıdaki siteyi uzun sürelerle kullananlar	575	48.0
Bilinmeyen	30	2.5

Tablo 1’de görüldüğü gibi, öğrenciler günde ortalama 1.53 ($S = .79$) saat internete bağlanmaktadır. Yarından fazlası (% 59.5) günde 0-2 saat arası internete bağlanmakta ve % 22’si interneti hem etkileşim hem de bilgi amaçlı olarak eşit oranda kullanmaktadır. Örneklemin büyük bir bölümü (% 73.3) ise internete evden bağlanmakta, yaklaşık yarısı çeşitli siteleri kısa sürelerle, diğer yarısı ise az sayıdaki siteyi uzun sürelerle kullanmaktadır.

Çalışmada örneklemin İnternet Bağımlılığı Ölçeği’nden aldıkları puan ortalamaları göz önünde bulundurularak bu ortalamanın ($Ort. = 39.03$) bir standart sapma ($S = 12.89$) üstü (51.92) puan alanlar “internet bağımlılığı yüksek” olarak adlandırılmıştır. Buna göre toplam 189 kişinin ortalamasının bir standart sapma üzerinde puan aldıkları görülmüştür. Başka bir deyişle internet bağımlılığı yüksek olan birey oranı % 18.89 olarak belirlenmiştir. Bu grup günde 2.14 ($S = .98$) saat internet kullanmaktadır.

Sosyo-Demografik Özelliklere İlişkin Bulgular

İnternet Bağımlılığı Ölçeği’nden alınan puanlar üzerinde cinsiyet ve sosyo-ekonomik düzey (SED) değişkenlerinin bir etkisinin olup olmadığı belirlenmek istenmiştir. Bu amaçla anne eğitim düzeyi SED göstergesi olarak ele alınmış ve annesi ilköğretim mezunu olanlar alt, lise mezunu olanlar orta, üniversite mezunu olanlar ise üst SED olarak sınıflandırılmıştır. Böylece cinsiyet (2) x SED (3) olmak üzere iki değişkenli varyans analizi (ANOVA) yapılmıştır. Yapılan varyans analiz sonucunda cinsiyet ($F_{1,1107} = 28.00, p < .0001$) ve SED ($F_{2,1107} = 17.26, p < .001$) değişkenlerinin İnternet Bağımlılığı Ölçeği’nden alınan puanlar üzerinde temel etkilerinin olduğu belirlenmiştir. Erkekler ($Ort. = 41.26, S = 13.26$) kızlardan ($Ort. = 37.36, S = 12.47$) daha yüksek bağımlılık puanlarına sahiptir.

SED değişkenine ilişkin elde edilen temel etkilerin hangi gruplar arasındaki farklılıklardan kaynaklandığını anlamak için yapılan Tukey testi sonuçları ise Tablo 2’de görülmektedir.

Tablo 2’de görüldüğü gibi, üst SED’de bulunan bireyler alt ve orta SED’de bulunan bireylere göre anlamlı düzeyde daha yüksek bağımlılık puanları almıştır. Ayrıca orta SED’de bulunan bireylerin de alt SED’de bulunan bireylerden anlamlı düzeyde daha yüksek puanlar aldıkları dikkati çekmektedir.

İnternet Bağımlılığı Ölçeği’nden Düşük ve Yüksek Puan Alan Grupların Diğer Ölçeklerden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

Araştırmanın bu aşamasında örneklem, İnternet Bağımlılığı Ölçeği’nden aldıkları puanlar göz önünde bulundurularak iki gruba ayrılmıştır. Ölçek’den ortalamasının (39.03) bir standart sapma (12.89) üstü (51.92)

Tablo 2. İnternet Bağımlılığı Ölçeği'nden alınan puanların SED Değişkeni Açısından Karşılaştırılması

	Alt SED		Orta SED		Üst SED		F
	Ort.	S	Ort.	S	Ort.	S	
İBÖ	36.64 _a	11.94	39.14 _b	13.05	42.32 _c	13.49	17.26*

* $p < .001$

Not. Farklı harfler arasında anlamlı farklılıklar mevcuttur.

Tablo 3. İnternet Bağımlılığı Düşük ve İnternet Bağımlılığı Yüksek Bireylerin Diğer Araştırma Değişkenlerinden Aldıkları Puanlar Açısından Karşılaştırılması

	İnternet Bağımlılığı Düşük N = 205		İnternet Bağımlılığı Yüksek N = 189		t
	Ort.	S	Ort.	S	
Günlük kullanım süresi	1.15	.41	2.14	.98	12.79**
Kullanım amacı	3.75	2.17	5.38	1.77	8.12**
Kişilik Boyutları					
Dışadönüklük	27.64	6.33	28.10	5.85	.73
Yumuşak başlılık	34.51	4.39	32.90	4.86	3.41**
Özdenetim	32.60	6.07	29.36	5.71	5.37**
Nörotizm	21.97	5.90	24.91	5.92	4.88**
Deneyime açıklık	37.35	6.46	36.84	6.20	.79
Psikolojik Belirtiler					
Anksiyete	6.83	5.62	13.86	7.47	10.25**
Depresyon	10.68	7.26	16.89	9.09	7.18**
Olumsuz Benlik	7.01	6.10	12.66	7.40	7.96**
Somatizasyon	2.84	2.49	3.83	2.73	3.70**
Hostilite	6.27	4.32	9.70	4.79	7.31**
Sosyal Destek	67.19	14.59	64.15	13.89	2.10*
Yaşam Doyumu	14.82	1.89	14.15	2.02	3.38**
Gelecek Beklentisi	4.18	.66	3.96	.82	2.91*

* $p < .01$, ** $p < .001$

puan alanlar “internet bağımlılığı yüksek”, bir standart sapma altı (26.14) puan alanlar “internet bağımlılığı düşük” olarak belirlenmiş ve bu iki grup diğer araştırma değişkenlerinden aldıkları puanlar açısından karşılaştırılmıştır. Bu amaçla yapılan bağımsız örneklem-ler t-testi analizi Tablo 3’de verilmektedir.

Tablo 3’de görüldüğü gibi, internet bağımlılığı yüksek olan bireyler interneti gün içerisinde daha uzun süre ve daha çok iletişim amaçlı kullanmaktadır. Kişilik boyutları açısından baktığımızda, internet bağımlılığı düşük olan grubun internet bağımlılığı yüksek olan gruba göre özdenetiminin daha yüksek, daha yumuşak

başlı ve nörotizm puanlarının da anlamlı düzeyde daha düşük olduğu görülmektedir. Psikolojik belirtiler açısından baktığımızda ise, internet bağımlılığı yüksek olan bireyler tüm belirti alt ölçeklerinden diğer gruba göre

anlamlı düzeyde yüksek puanlar almıştır. Yine bu grubun yaşam doyumu ve gelecek beklentileri de daha düşük olarak belirlenmiştir. İnternet bağımlılığı yüksek olan grubun algıladığı sosyal destek de daha düşüktür.

Tablo 4. İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile Diğer Değişkenler Arasındaki İlişkiler

	İnternet Bağımlılığı		İnternet Bağımlılığı
Kullanım süresi	.44**	Depresyon	.27**
Kullanım amacı	.30**	Olumsuz Benlik	.28**
Dışadönüklük	-.01	Somatizasyon	.15**
Yumuşak başlılık	-.13**	Hostilite	.27**
Özdenetim	-.22**	Sosyal destek	-.08*
Nörotizm	.20**	Yaşam doyumu	-.13**
Deneyime açıklık	-.03	Gelecek beklentisi	-.10**
Anksiyete	.34**		

* $p < .01$, ** $p < .001$

Tablo 5. İnternet Bağımlılığını Yordayan Değişkenler

Değişkenler (Denkleme giriş sırasına göre)	R^2	Uyarlanmış R^2	β	t	F
I. Aşama					
1. Kullanım süresi	.194	.193	.353	12.16**	200.89**
2. Kullanım amacı	.248	.247	.179	6.07**	138.00**
3. SED	.256	.254	.109	3.80**	95.86**
4. Cinsiyet	.263	.259	.079	2.73*	74.26**
II. Aşama					
5. Gelecek beklentisi	.272	.268	-.017	-.56	62.18**
III. Aşama					
6. Yaşam doyumu	.283	.278	-.025	-.74	54.61**
IV. Aşama					
Sosyal destek	-	-	-	-	-
V. Aşama					
7. Nörotizm	.308	.302	.070	2.07*	52.71**
8. Özdenetim	.312	.305	-.54	-1.78	46.89**
VI. Aşama					
9. Anksiyete	.356	.349	.287	7.76**	50.85**
10. Somatizasyon	.360	.352	.079	2.29*	46.52**

* $p < .01$, ** $p < .001$

Ölçekler Arası Korelasyonlar

İnternet Bağımlılığı Ölçeği ile diğer ölçekler arasındaki korelasyon katsayıları Tablo 4’de görülmektedir. Tablo 4’den de anlaşılacağı gibi, Deneyime Açıklık ve Dışadönüklük kişilik boyutları dışındaki tüm değişkenler ile internet bağımlılığı arasında beklenen yönde ve anlamlı ilişkiler mevcuttur. En yüksek korelasyonların İnternet bağımlılığı ile günlük kullanım süresi, iletişim amaçlı kullanım ve anksiyete alt ölçekleri arasında bulunduğu gözlenmektedir.

Regresyon Analizi

Çalışmanın son aşamasında, İnternet bağımlılığını yordayan değişkenleri belirleyebilmek amacıyla aşamalı hiyerarşik regresyon analizi yapılmıştır. Bu amaçla ilk aşamada cinsiyet, sosyoekonomik düzey, internet kullanım süresi ve kullanım amacı denkleme girilmiştir. İkinci aşamada gelecek beklentisi, üçüncü aşamada yaşam doyumu, dördüncü aşamada sosyal destek, beşinci aşamada kişilik boyutları ve son aşamada ise psikolojik belirtiler denkleme girilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 5’de görülmektedir.

Tablo 5’de görüldüğü gibi, regresyon denklemine ilk sırada gün içerisinde interneti kullanım süresi girmiştir ve toplam varyansın % 19’unu açıklamaktadır. İkinci sırada denkleme giren kullanım amacı, kullanım süresi ile birlikte toplam varyansın yaklaşık % 25’ini açıklamaktadır. Üçüncü ve dördüncü sıralarda denkleme giren SED ve cinsiyet değişkenleri de kendinden önceki değişkenlerle birlikte varyansa katkıda bulunmaktadır. Bu dört değişken bir arada toplam varyansın % 26’sını açıklamaktadır. Ayrıca sözkonusu bu dört değişkenin herbirinin varyansı açıklamaya bağımsız katkıları da sözkonusudur ($t = 2.73$ ile $t = 12.16$ arasında değişmektedir, $p < .001$). Denkleme beşinci sırada giren gelecek beklentisi değişkeni toplam varyansa % 1’lik bir katkı sağlamakla birlikte bağımsız katkısının bulunmadığı gözlenmektedir ($t = -.56$, $p > .05$). Benzer şekilde daha sonra denkleme giren yaşam doyumu da varyansa yaklaşık % 1’lik bir katkı sağlamakta fakat bağımsız katkısı bulunmamaktadır ($t = -.74$, $p > .05$). Denkleme yedinci sırada giren kişilik boyutlarından ise yalnızca nörotizm ve özdenetim’in yordayıcı güçleri olduğu görülmektedir. Bunlar arasında nörotizmin ayrıca denkleme bağımsız katkısı da mevcuttur ($t = 2.07$, $p < .01$). Son sıralarda ise denkleme psikolojik belirtilerden anksiyete ve somatizasyonun girdiği görülmektedir. Bunlar kendinden önceki değişkenlerle birlikte toplam varyansın % 36’sını açıklamaktadır ve varyansa bağımsız katkıları da mevcuttur ($t = 7.76$, $p < .001$ ve $t = 2.29$, $p < .01$). Tüm bunların yanı sıra, dördüncü aşamada regresyon denklemine sokulan sosyal destek değişkeninin yordayıcı gücünün bulunmadığı gözlenmektedir.

Tartışma

Sunulan Çalışmanın bulgularına göre, internet bağımlılığı ölçeğinden yüksek puan alan bireylerin daha az yumuşak başlı, özdenetimlerinin düşük ve nörotizm özellikleri ile psikolojik belirtilerinin ise yüksek olduğu görülmektedir. Bu bireylerin algıladıkları sosyal destek, gelecek beklentisi ve yaşam doyumları ise daha düşük görünmektedir. Literatürde tüm bu değişkenlerin bir arada ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamakla birlikte, kişilik özelliklerinin araştırıldığı çalışmalar mevcuttur. Bu çalışmalarda “dışadönük” (Kraut ve ark., 2002), “içedönük” (McKenna ve Bargh, 2000), “nörotik” (Hamburger ve Ben Artzi, 2000) ve “deneyime açıklık” (Tuten ve Bosnjak, 2001) boyutları ile internet bağımlılığı arasındaki pozitif ilişkilerden söz edilmektedir. Bizim çalışmamızda ise, hem dışadönüklük hem de deneyime açıklık boyutları internet bağımlılığı ile istatistiksel olarak anlamlılık göstermemiştir (bkz. Tablo 4 ve Tablo 5). Bununla birlikte nörotizm boyutu pozitif, yumuşak başlılık ve özdenetim boyutu ise negatif ilişkili bulunmuştur (bkz. Tablo 4). Bunlar arasından nörotizm ve özdenetim boyutu ayrıca regresyon denklemine de girerek internet bağımlılığının yordayıcıları arasında yerini almıştır (bkz. Tablo 5). Her iki kişilik boyutunu ölçen maddelerin içeriklerine baktığımızda, “işini tam yapmayan”, umursamaz”, güvenilmez”, “dağınık”, “tembel”, “dakikası dakikasına uymayan”, “kolayca sinirlenen” gibi bazı olumsuz özelliklerle nitelenen boyutlar olduğu dikkatleri çekmektedir. Bu durum, internet bağımlısı olan bireylerin aynı zamanda sosyal destek puanlarının da düşük olmasını açıklayabilir. Şöyle ki, özdenetim eksikliği ve nörotizm olarak tanımlanan bu olumsuz özelliklere sahip bireyler, bu kişilik özelliklerinden dolayı sosyal destek alamıyor ve buradan kaynaklanan eksikliği doldurmak için interneti daha sık kullanıyor olabilirler. Nitekim literatürde de sosyal desteğin bulunmaması durumunun internet bağımlılığına yatkınlığı arttırdığına ilişkin veriler mevcuttur (Yeh ve ark, 2008). Sosyal ilişkilerinde engeller yaşayan bireylerin, kişisel ilişkilerini yeniden oluşturmak ve sürdürmek için sıklıkla internete başvurdukları ve interneti yüz-yüze iletişimin yerine koydukları belirtilmektedir (İnderbiten, Walters ve Bukowski, 1997; Kubey, Lavin ve Barrows, 2001). Çevresindeki insanlardan destek alamayan bireyler, kişilerarası ilişki ihtiyaçlarını gidermek ve alternatif sosyal kanalları oluşturmak için internet bağımlılığı geliştiriyor olabilirler (Papacharissi ve Rubin, 2000). Bu noktada, sosyal desteğin olmaması durumunun yalnızlık ile de yakından ilişkili olabileceğini gözden kaçırmamak gerekir. Patolojik internet kullanımı olan bireylerin yalnızlık puanlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğuna ilişkin pek çok çalışma mevcuttur (Batıgün ve Hasta, 2010; Eijnden,

Meerkerk, Vermulst ve ark., 2008; Erdoğan, 2008; Morahan-Martin ve Schumacher, 2000).

Çalışmamızda, gelecek beklentisi ve yaşam doyumunu değişkenleri de internet bağımlılığını yordayan değişkenler arasında yer almıştır. Araştırmanın örnekleminin üniversite öğrencilerinden oluştuğu hatırlanacak olursa, bu durum anlaşılabilir görünmektedir. Üniversite öğrencilerinin, öğrenci olmaktan kaynaklanan ve baş etmek zorunda oldukları ekonomik ve sosyal sorunlar (barınma sorunu, mezuniyet sonrası iş bulma kaygısı vb.), içinde buldukları gelişimsel dönem gereği hedeflerin henüz tam olarak belirlenememiş olması, yaşam içerisinde karşılaştıkları pek çok konudaki belirsizlik, kimlik ve kendilik ile ilgili sorgulama gibi konular da sıkıntı yaratıyor ve bu sıkıntıdan kurtulmak için internete yöneliyor olabilirler. Nitekim somatizasyon ve anksiyete değişkeninin de yordayıcı olarak denkleme girdiğini unutmamak gerekir. Nörotizm ve özdenetim azlığı gibi kişilik özellikleri, gelecek beklentisi ve yaşam doyumunun düşük olması gibi faktörlerle birleşerek bireylerdeki anksiyete ve somatizasyon gibi psikolojik semptomları artırıyor olabilir. Nitekim psikosomatik hastalıklar ile birtakım kişilik özellikleri arasında ilişkiler olduğu bilinmektedir (Yousfi ve ark., 2004).

Kısacası tüm bulgular, üst sosyoekonomik düzeyde, nörotik ve özdenetim yetersizliği gibi kişilik özelliklerine sahip bir erkeğin, aynı zamanda yaşam doyumunu ile gelecek beklentisi de düşükse anksiyete ve somatizasyona ilişkin semptomlar geliştirebileceğine işaret etmektedir. Bu durumun da uzun süreli ve etkileşim amaçlı internet kullanımına; dolayısıyla internet bağımlılığına yol açabileceğine ilişkin ipuçları elde edildiği söylenebilir. Kuşkusuz bu aşamada, araştırmanın deseni gereği (korelatif bir çalışma olması nedeniyle) değişkenler arası ilişkilerin yönünü saptamamıza olanak bulunmadığını akıldan çıkartmamak gerekir. Ancak daha sonraki çalışmalarda, ileri istatistik teknikler de kullanılarak (yapısal modeller), bu değişkenlerin yönü saptanabilir ve yukarıda öngörülen durum test edilebilir.

Bu çalışmada, internet bağımlılığı oranı, kullanım süresi ve kullanım amacına ilişkin olarak da önemli bilgiler elde edilmiştir. Bağımlılığı yüksek bireylerin oranı yaklaşık % 19 olarak belirlenmiştir. Bu konuda daha önce yapılan çalışmalar gözden geçirildiğinde, oldukça farklı rakamların söz konusu olduğu görülmektedir. Bazı çalışmalarda % 1 (Bayraktar ve Gün, 2007) gibi düşük bir oran belirtilirken, bazı çalışmalarda, % 14 (Batıgün ve Hasta, 2010), % 18 (Shim, 2004) ve % 80'lere (Young, 1998) varan oranlardan söz edilmektedir. Konuya, "internet bağlantı süresi" açısından bakıldığında da benzer bir durum karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmada internet bağımlılığı yüksek olan bireylerin günde ortalama 2.14 ($S = .98$) saat

internetle bağlı kaldıkları görülmektedir. Bu da haftada 15 saati aşkın bir süre internet başında zaman geçirdikleri anlamına gelmektedir. Bu noktada da, birbirinden oldukça farklı rakamlar bildirilmektedir. Örneğin, Young (1998) internet bağımlısı olarak tanımladığı grubun haftada ortalama 39 saat internetle bağlı kaldıklarını belirtirken; Eijnden ve arkadaşları (2008) ortalama 9 saat olarak bildirmektedir. Bu durumun, bağımlılık tanımında kullanılan ölçütlerin farklılığı ve buna bağlı olarak seçilen ölçme araçlarından kaynaklandığı belirtilmekte; araştırmalarda kullanılan yöntemin de etkili olduğu üzerinde durulmaktadır (Yellowless ve Marks, 2007). Mevcut araştırmada da, İBÖ'nin bir kesme noktası bulunmadığından, bu ölçekten bir standart sapma üstünde puan almak bağımlılık ölçütü olarak kabul edilmiştir. Bunun hipotetik bir kesim noktası olduğunu unutmamak ve elde edilen sonucu bu durumu göz önünde bulundurularak değerlendirmekte fayda olduğu söylenebilir.

İnternet bağımlılığı yüksek olan bireyler interneti eğlence, etkileşim ve hoşnutluk duygularını yaşamak için daha sık kullanmaktadır. Başka bir deyişi, bizim çalışmamızda da görüldüğü gibi (bkz. Tablo 4), internet bağımlılığı puanları ile "internet kullanım süresi" ve "internetin etkileşim amaçlı kullanımı" arasında pozitif ve anlamlı ilişkiler olduğunu gösteren pek çok çalışma bulunmaktadır (Chou ve Hsiao, 2000; Yang ve Tung, 2004).

Hatırlanacağı gibi çalışmada, sosyoekonomik düzey ve cinsiyet değişkenlerinin internet bağımlılığı üzerindeki etkilerine de bakılmıştır. Literatürde cinsiyet açısından çok farklı bulgular dikkati çekmektedir. Bizim bulgumuza paralel olarak erkeklerin daha fazla internet kullandıkları (Willoughby, 2008) ve daha yüksek bağımlılık puanları aldıkları (Chou ve Hsiao, 2000; Vaizoğlu, Aslan, Görmüş ve ark., 2004) belirtilmekle birlikte, cinsiyetler arasında fark bulunmadığını gösteren çalışmalar da mevcuttur (Batıgün ve Hasta, 2010; Brenner, 1997; Hall, 2001; Subrahmanyam ve Lin, 2007). İnternet bağımlılığı konusunda yapılan çalışmaların derlendiği bir makalede de, cinsiyet değişkenine ilişkin bu farklı bulgulara dikkat çekilmekte; bu durumun araştırmaların yöntemlerindeki ve örneklem seçimlerindeki farklılıklardan kaynaklandığına ayrıntılı biçimde değinilmektedir (Chou ve Condron, 2005). Ayrıca, internet kullanımı açısından cinsiyetler arasında fark bulunmaması, erkeklerin bilgisayar ve video oyunları gibi bilgisayar teknolojisinin farklı formlarına daha fazla zaman ayırıyor olmalarından kaynaklanabileceği belirtilmektedir (Subrahmanyam ve Lin, 2007).

Sosyoekonomik düzey açısından bakıldığında ise, Jackson ve arkadaşları (2003), gelir ve eğitim düzeyinin internet kullanım ile önceleri bağlantılı olduğunu, fakat yıllar içerisindeki yaygınlaştırma politikaları sayesinde

bu durumun ortadan kalktığını belirtmektedirler. Bununla birlikte konuya ilişkin yaptıkları bir çalışmada gelir değişkeninin internet kullanımı ile ilişkisinin bulunmadığını fakat, sosyoekonomik statü göstergesi olarak ele aldıkları eğitim düzeyinin internet kullanımını yordadığını belirtmektedirler. Bizim çalışmamızda da hatırlanacağı gibi SED göstergesi olarak anne eğitimi alınmış ve üst SED’de bulunan bireyler alt ve orta SED’de bulunan bireylere göre daha fazla internet bağımlılığı puanları almışlardır. Ülkemizde de son yıllarda internetin hızla yaygınlaşması ve erişimin kolaylaşmasına rağmen, bu durumun üst SED’de bulunan bireyler üzerindeki etkisi daha fazla gibi görünmektedir. Ancak, SED göstergesi olarak anne eğitiminin alınmış olduğunu unutmamak ve değerlendirmede dikkate almak gerektiğini düşünmekteyiz.

Bu çalışmadan elde edilen bulguların risk gruplarının saptanması, önlenmesi ve tedavisi aşamalarında klinisyenlere ve araştırmacılara yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Örneğin, özdenetim olarak adlandırılan kişilik özelliklerini temsil eden maddelerin içeriklerine baktığımızda (işini tam yapamayan, dağınık olma eğiliminde, tembel olma eğiliminde, biraz umursamaz, işleri verimli yapamayan vb.) bunların bir anlamda gündelik yaşamın temel gerekliliklerini yerine getirememesi ve kendini hedeflerin doğrultusunda disiplin edememesi gibi olguları içerdiği görülmektedir. Dolayısıyla, internetin bu bireyler için belki de günlük yaşamın gerçeklerinden/gerekliliklerinden bir kaçış yolu olarak kullanılıyor olma olasılığı unutulmamalı ve hazırlanacak olan psiko-eğitim ve terapi programlarında bu durum göz önünde bulundurulmalıdır. Buna ek olarak, terapi programlarında nörotik kişilik özelliklerinin de göz önünde bulundurulmasında yarar olabilir. Bu bağlamda, sosyal beceri ve dürtü kontrolü eğitimleri ve de sosyal destek ağlarının genişletilmesine yönelik çalışmalar internet bağımlılığının önlenmesi ve tedavisinde etkili olabilir.

Sonuç olarak bu çalışma, internet bağımlılığı konusunda ülkemizde gerçekleştirilen kapsamlı çalışmalardan biri olarak kabul edilebilir. Öncelikle geniş bir örneklem üzerinde ($N = 1198$) çalışılmış; hem bağımlılık oranları, hem internetin kullanım amaçları, hem de ilgili sosyo-demografik ve psikolojik değişkenler hakkında bilgiler elde edilerek ilgili literatüre katkı sağlanmaya çalışılmıştır. Ancak, bu çalışmadan elde edilen bulgular bir model önerisine dönüştürülerek ileri istatistik teknikler (yapısal modeller) ile test edilememiştir. Buna ek olarak, internet kullanımı ile ilişkili olduğu belirtilen “heyecan arayışı ve risk alma”, “kontrol odağı” ve “yakınlaşma gereksinimi” (need for closure) gibi bazı kişilik özellikleri (Hamburger, 2009) ele alınamamıştır. Bundan sonra yapılacak olan çalışmalarda bu eksikliklerin giderilmesi konuya katkı sağlayacaktır.

Kuşkusuz araştırmanın başka kısıtlılıkları da mevcuttur. Öncelikle, çalışma kendini bildirim türü ölçekler ile yürütülmüştür ve literatürde bu tür ölçeklerin kullanımına ilişkin uyarılara sıklıkla rastlanmaktadır (Dağ, 2005). Araştırmanın temel değişkenlerinden biri olan kişiliğin ölçümüne ilişkin de pek çok sorun olduğu bilinmektedir (Derogatis ve DellaPietra, 1994). Ayrıca örneklem yalnızca iki büyük şehirdeki üniversitelerde okuyan öğrencilerden oluşturulmuştur; dolayısıyla temsil yeteneği örnekleme oluşturan grubun özellikleriyle sınırlıdır. Sunulan bulgular değerlendirilirken bu noktaların göz önünde bulundurulması ve genelleme yapılmaması doğru bir yaklaşım olacaktır.

Kaynaklar

- Batıgün, A. D. ve Hasta D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.
- Bayraktar, F. (2001). *Ergenlik döneminde internet kullanımının rolü*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Bayraktar, F. ve Gün Z. (2007). Incidence and correlates of internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyberpsychology & Behavior*, 10, 191-197.
- Benet-Martínez, V. ve John, O. P. (1998). Los Cinco Grandes Across Cultures and Ethnic groups: Multitrait Multimethod Analyses of the Big Five in Spanish and English. *Journal of Personality and Social Psychology*, 75(3), 729-750.
- Brenner, V. (1997). Psychology of computer use: XLVII. Parameters of internet use, abuse and addiction: The first 90 days of the internet usage survey. *Psychological Reports*, 80, 879-882.
- Chou, C. ve Hsiao, M. C. (2000). Internet addiction, usage, gratification, and pleasure experience: The Taiwan college students' case. *Computers and Education*, 35, 65-80.
- Chou, C., Condrón, L. ve Belland, J. C. (2005). A review of the research on internet addiction. *Education Psychological Review*, 4, 363-388.
- Dağ, İ. (2005). Psikolojik test ve ölçeklerde geçerlik ve güvenilirlik. *3P Dergisi*, 13(Ek sayı 4), 17-23.
- Derlega, V. L., Meets, S., Petronio, S. ve Marquis, S. T. (1993). *Self-disclosure*. London: Sage.
- Derogatis, L. R. (1992). *The Brief Symptom Inventory (BSI), Administration, scoring and procedures manual*. II. Clinical Psychometric Research Inc.
- Derogatis, L. R. ve DellaPietra, L. (1994). Psychological tests in screening for psychiatric disorder. M. E. Maruish, (Ed.), *The use of Psychological Testing for Treatment Planning and Outcome Assessment* içinde (55-74). New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates
- Eijnden, R. J. M., Meerkerk, G. J., Vermulst, A. A., Spijkerman, R. ve Engels, C. M. E. (2008). Online communication, compulsive internet use, and psychosocial well-being among adolescents: A longitudinal study. *Developmental Psychology*, 44, 655-665.
- Eker, D., Arkar, H. ve Yıldız, H. (2001). Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği'nin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 12(1), 17-25.
- Eker, D. ve Arkar, H. (1995). Perceived social support: Psycho-

- metric properties of the MSPSS in normal and pathological groups in a developing country. *Social Psychiatry & Psychiatric Epidemiology*, 30, 121-126.
- Engelberg, E. ve Sjöberg, L. (2004). Internet use, social skills, and adjustment. *CyberPsychology & Behavior*, 7(1), 41-47.
- Erdoğan, Y. (2008). Exploring the relationships among internet usage, internet attitudes and loneliness of Turkish adolescents. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2(2), 1-8.
- Goldberg, I. (2006). *Internet addiction disorder: Diagnostic criteria*. <http://www.Psychom.net/iadcriteria.html>, 17 Şubat 2006.
- Halls, A. S. ve Parsons, J. (2001). Internet addiction: College student case study using best practices in cognitive behavior therapy. *Journal of Mental Health Counseling*, 23, 312-328.
- Hamburger, Y. A. (2009). Personality, individual differences and internet use. A. Joinson, K. McKenna, T. Postmes ve U. D. Reips, (Ed.), *The Oxford handbook of internet psychology* içinde (187-204). Oxford University Press.
- Hamburger, Y. A. ve Ben-Artzi, E. (2000). The relationship between extraversion and neuroticism and the different uses of the internet. *Computers in Human Behavior*, 16, 441-449.
- Hojat, M. (1982). Loneliness as a function of selected personality variables. *Journal of Clinical Psychology*, 38, 137-141.
- Holahan, C. J. ve Moos, R. H. (1982). Social support and adjustment: Predictive benefits of social climate indices. *American Journal of Community Psychology*, 10, 403-415.
- T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni <http://www.tuik.gov.tr>, Sayı: 147, 8 Ağustos 2009.
- Inderbiten, H. M., Walters, K. S. ve Bukowski, A. L. (1997). The role of social anxiety in adolescent peer relations: Differences among sociometric status groups and rejected subgroups. *Journal of Clinical & Child Psychology*, 26, 338-348.
- Jackson, L. A., Alexander, E., Biocca, F. A., Barbatsis, G., Fitzgerald, H. E. ve Zhao, Y. (2003). Personality, cognitive style, demographic characteristics and internet use. Findings from the HomeNetToo project. *Swiss Journal of Psychology*, 62, 79-90.
- Ko, C. H., Yen, J. Y., Chen, C. C., Chen, S. H., Wu, K. ve Yen, C. F. (2006). Tridimensional personality of adolescents with internet addiction and substance use experience. *Canadian Journal of Psychiatry*, 51(14), 887-893.
- Kraut, S., Kiesler, B. ve Boneva, J. (2002). Cummings J, Helgeson V, Crawford, A Internet paradox revisited. *Journal of Social Issues*, 58, 49-74.
- Kubey, R. W., Lavin, M. J. ve Barrows, J. R. (2001). Internet use and collegiate academic performance decrements: Early findings. *Journal of Communication*, 51, 366-382.
- Levine, I. ve Stokes, J. P. (1986). An examination of the relation between individual difference variables to loneliness. *Journal of Personality*, 54, 717-733.
- McKenna, K. ve Bargh, J. (2000). Plan 9 from cyberspace: The implications of the internet for personality and social psychology. *Personality and Social Psychology Review*, 4, 57-75.
- Miller, S. M. (2008). The effect of frequency and type of internet use on perceived social support and sense of well-being in individuals with spinal cord injury. *Rehabilitation Counseling Bulletin*, 51(3), 148-158.
- Morahan-Martin, J. M. ve Schumacher P. (2000). Incidence and correlates of pathological internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Papacharissi, Z. ve Rubin A. M. (2000). Predictors of internet use. *Journal of Broadcast Electron Media*, 44, 175-196.
- Pennebaker, J.W. (1989). Confession, inhibition, and disease. L. Berkowitz, (Ed.), *Advances in experimental social psychology* içinde 221-244. New-York: Academic Press.
- Shim, Y. S. (2004). *The impact of the internet on teenagers' interpersonal communication behaviors: The relationship between internet use and desire for face-to-face communication*. Yayınlanmamış doktora tezi, Southern Illinois University Carbondale.
- Stephenson, W. (1988). *The play theory of mass communication*. NJ: Transaction Books.
- Subrahmanyam, K. ve Lin, G. (2007). Adolescents on the net: Internet use and well-being. *Adolescence*, 42, 659-677.
- Sümer, N., Lajunen, T. ve Özkan, T. (2005). Big Five Personality Traits as the distal predictors of road accident involvement. G. Underwood, (Ed.), *Traffic and transport psychology: Theory and application* içinde (215-227). Ellsevier.
- Şahin, N. H., Batıgün, A. D. ve Uğurtaş, S. (2002). Kısa Semptom Envanteri: Ergenler için kullanımı. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 13(2), 21-32.
- Şahin, N. H. ve Durak, A. (1994). Kısa Semptom Envanteri: Türk gençleri için uyarlaması. *Türk Psikoloji Dergisi*, 9(31), 44-56.
- Tuten, T. L. ve Bosnjak, M. (2001). Understanding differences in Web usage: The role of need for cognition and five factor model of personality. *Social Behavior and Personality*, 29, 391-398.
- Vaizoglu, S. A., Aslan, D., Görmüş, U., Ünlügüzel, G., Özemri, S., Akkuş, A. ve Güler, C. (2004). Internet use among high school students in Ankara, Turkey. *Sudi Medical Journal*, 25, 737-740.
- Willoughby, T. A. (2008). Short-term longitudinal study of internet and computer game use by adolescent boys and girls: Prevalence, frequency of use, and psychosocial predictors. *Developmental Psychology*, 44, 195-204.
- Yang, S. C. ve Tung, C. (2004). Comparison of internet addicts and non-addicts in Taiwanese high school. *Computers in Human Behavior*, 23, 79-96.
- Yeh, Y. C., Ko, H. C., Wu, J. Y. W. ve Cheng, C. P. (2008). Gender differences in relationships of actual and virtual social support to internet addiction mediated through depressive symptoms among college students in Taiwan. *CyberPsychology & Behavior*, 11, 485-487.
- Yellowlees, P. M. ve Marks, S. (2007). Problematic internet use or internet addiction?. *Computers in Human Behavior*, 23, 1447-1453.
- Young, K. ve Rodgers, R. C. (1998). Internet addiction: Personality traits associated with its development. Paper presented at the 69th Annual Meeting of the Eastern Psychological Association.
- Young, K.S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *CyberPsychol & Behavior*, 1, 237-244.
- Yousfi, S., Matthews, G. ve Amelang, M. (2004). Personality and disease: Correlations of Multiple trait scores with various illnesses. *Journal of Health Psychology*, 9, 627-647.

Summary

The Relationships between Internet Addiction, Social Support, Psychological Symptoms and Some Socio-Demographical Variables

Ayşegül Durak Batıgün
Ankara University

Nevin Kılıç
Haliç University

The internet has been founded in the years of 1960's, and for the last 50 years the usage has increased dramatically to 1.966.514.816 people by the date of 30th June 2010. Especially in the last ten years 444.8 % increase has been reported in internet usage. There has been a fast increment in Turkey also. It has been reported that there were 7.270.000 internet user in 2005; however this number has risen to 35.000.000 people by the date of June 2010 (<http://www.internetworldstats.com>).

There have been many effects related with this increase in internet usage and many studies have been conducted to study these effects among people across several disciplines. Internet is a useful device for providing several needs of people, on the other hand there is a potential for addiction in its usage. Initial suggestions about the addictive nature of internet were made by Goldberg in a study (Goldberg, 1996). In a theory related to the issue, the internet provides the individual with desired communication experiences and this over-use of the internet causes behaviours which are very similar to addiction (Stephenson, 1988).

Internet addicts utilize from internet to experience interaction and pleasure (gratification). In addition, there are many studies reveals significant positive relationship between internet addiction and "usage length" as well as "using internet for interaction purpose" (Yang & Tung, 2004).

Studies examining internet addiction in relation to personality characteristics have concentrate on two opposing point of view. One of them is "social network" theory. It claims that personality characteristics are the key determinant factors effecting motivation and behavior among social interactions of people. According to this view, extravert people have higher interaction needs resulting to use internet for interaction purpose more than introverts (Kraut, Kiesler, & Boneva, 2002).

In contrast, "social compensation theory" claims that introverts benefit from the social aspect of internet (McKenna & Bargh, 2000). According to this view, introvert people have higher anxiety about being rejected and being subject to ridicule and there is no risk in terms of these in internet, because one can hide real identity and disclose oneself easily (Derlega et al., 1993; Pennebaker, 1989).

In line with this information, the relationships between internet use and personality characteristics have been handled (considered) in terms of qualification (attribute) of social interaction. For example, in a study using Big Five model, "openness" and "neuroticism" were found to have relationship with internet use. While "openness" was found to be positively related to use internet for having fun and for generating knowledge, "neuroticism" was found to have negative relationship (Tuten & Bosnjak, 2001). There are studies supporting relationships between internet use and personality characteristics (Ko et al., 2006; Young & Rodgers, 1998), as well as studies reporting no relationship (Engelberg & Sjöberg, 2004).

Studies about internet addiction and "social support" reveal controversial results. Some studies report no relationship (Miller, 2008) while others report powerful relationships (Yeh et al., 2008). Yeh et al. (2008) found that both in men and women, to have a low real social support and to have high virtual social support is related to depression symptoms. In addition, virtual social support predicts internet addiction especially for men.

As can be understood from the findings, internet addiction spread rapidly in recent years. Related to this, there are many studies about psychological correlates of the issue to generate assessment criteria and treatment techniques. The main aim of the present study is to find out the purpose and prevalence of the internet usage among university students in Turkey, and to study some

individual variables such as personality factors, psychological symptoms and social support in relation to internet addiction. In addition, the relationships between internet addiction and demographical variables have been explored.

Method

Participants

The sample of the study consist of 1198 university students from both state (Ankara University, Hacettepe University, Gazi University, Marmara University) and private (Başkent University, Haliç University) universities in Ankara and İstanbul. The participants were 672 female (56.1 %) and 525 (43.8 %) male students aged between 18 and 26 years old ($M = 20.35$, $SD = 1.81$). Almost half of their mother's education (45.9 %) was primary school.

Materials and Procedure

Personal Information Form. In this study, personal information form was used consisting of questions about participants' demographical background as well as internet use patterns about duration and purpose (interaction and information). Beyond, participants were questioned about their economical, physical, psychological and general well-being in a 5-point scale between "very well" and "very bad" called "life satisfaction" dimension. Additionally, future expectations were concerned with one item.

Internet Addiction Scale (IAS). This 6-point Likert type scale developed by Young (1998) and adapted by Bayraktar (2001) to Turkish samples in Turkish Republic of Northern Cyprus. The internal reliability alpha score in this study was 0.91. This measure for another study was calculated as 0.90 (Batgün & Hasta, 2010).

Big Five Inventory Scale (BFI). The scale, 5-point Likert type, was developed by Benet and Martinez (1998) consisting 44 items. It was translated into Turkish and used in a cross-cultural study in Turkey (Sümer, Lajunen, & Özkan, 2005). The scale has 5 dimensions called Openness, Agreeableness, Conscientiousness (9 items each), Extraversion and Neuroticism (8 items each). The Cronbach Alpha coefficient scores for dimensions were found between .64 and .77 for Turkish sample (Sümer et al., 2005).

Short Symptom Inventory (SSI). This 4-point Likert type scale was developed by Derogatis (1992) to scan some psychological symptoms, have 53 items. Higher scores indicate more frequent symptoms. Reliability and validity studies were conducted with adults and adolescent for Turkish adaptation (Şahin, Batgün, & Uğurtaş, 2002; Şahin & Durak, 1994). The factors of scale are "anxiety", "depression", "negative self-concept", "so-

matization" and "anger/aggression". The Cronbach alpha coefficient scores ranged between .75 and .87.

Multi-Dimensional Perceived Social Support Scale (MDPSS). This 7-point Likert type scale was developed by Zimet et al., have 12 items. High scores indicate high perceived social support. The reliability and validity studies of the scale have been accomplished by Eker et al. (1995; 2001), reliability scores was found to range between .80 and .95.

All the scales have been applied to voluntary university students. In order to avoid confounding effects, questionnaires had been arranged in mixed order. Before conducting statistical analyses, some data control procedures had been administered. After the removal of outlier values, normal distribution was observed in data set.

Results and Discussion

It has been found that, the mean duration the students spent for internet in a day is 1.53 ($SD = .79$) hour; 18.89 percent of the students could be defined as internet addict and male students were found to have higher addiction scores than female students. In addition, the students from higher SES were found to have higher internet addiction scores than the students from lower SES. Moreover, individuals who have high scores from internet addiction scale were low in agreeableness and conscientiousness but high in neuroticism and psychological symptoms. They also report less social support, lower life satisfaction and future expectation. The regression analyses results showed that the daily time spent for internet (duration) and using internet for social interaction, being in higher SES, to have lower life satisfaction and lower self-control and to have higher neuroticism, anxiety and somatization predict internet addiction among university students.

There has been findings about positive relationships between personality characteristics like "extraversion" (Kraut et al., 2002), "introversion" (McKenna & Bargh, 2000), "neuroticism" (Hamburger & Ben Artzi, 2000), "openness" (Tuten & Bosnjac, 2001) and internet addiction. In our study, both extraversion and openness did not correlate significantly with internet addiction, while correlated positively with neuroticism and negatively with agreeableness as well as conscientiousness. Additionally, neuroticism and conscientiousness predicted internet addiction in regression analyses. When we look at the item content of these dimensions, the lower perceived social support can be explained. Because, when people are "unreliable", "lazy", "unconcerned", "unstable" and "easily tempered" the possibility to get social support from environment could decrease. People can try to compensate this by using internet more frequently. There are findings indicating lower social support related to higher internet

addiction (Yeh et al., 2008). Apart from this, when people are frustrated in their relationships, they can compensate this frustration by forming and perpetuating relations via internet, replacing face-to-face interactions (Inderbitten et al., 1997; Kubey et al., 2001). Moreover, inadequate social support can point loneliness and there are findings about significant relationships between loneliness and internet addiction (Batıgün & Hasta, 2010; Eijnden et al., 2008; Erdoğan, 2008; Morahan-Martin & Schumacher, 2000).

The other results of the study related to demographical background, especially sex and SES differences and duration of internet connection can be utilized as finding pointing risk groups about internet addiction. The policies about preventing this addiction may target these groups. For example, training programs for improving the communication skills and programs for social skills trainings reducing the feelings of loneliness of young

people may be helpful in the preventions and the treatment of internet addiction.

Our study is a comprehensive one about internet addiction in our country. First of all, a huge sample had been reached ($N = 1198$), beyond a wide variable set both usage purposes of internet, demographical variables and psychological symptoms as well as personality factors have been considered. However, the data couldn't be handled as a model proposal and tested with advanced statistical techniques (structural models). Moreover, some personality variables mentioned as closely related to internet addiction like "sensation seeking-risk taking", "locus of control" and "need for closure" (Hamburger, 2009) couldn't be included. The self-report data gathering technique is another limitation of the study as well as problems with personality measurement (Dağ, 2005; Derogatis & DellaPietra, 1994). For generalization of the results, these points should be attended.